Heteroanamnese in case-finding van dementie: een kwalitatieve studie naar het gebruik van de IQCODE-vragenlijst

Haio: ROBBEN Tom , KUL
Promotor: SCHOENMAKERS Birgitte , KUL
Praktijkopleider: PEETERS Mark , THONÉ Philippe , VAN WAMBEKE Inge

Context: De case-finding van dementie verloopt moeizaam. Belangrijke factoren zijn het vaak beperkte ziekte-inzicht van en de geringe probleeminschatting door de patiënt. Een goede heteroanamnese kan deze barrières deels overwinnen. Er is weinig bekend over de meest geschikte inhoud en uitvoering hiervan. Gestructureerde vragenlijsten, zoals de Informant Questionnaire on Cognitive Decline in the Elderly (IQCODE), zijn nochtans beschikbaar.

Onderzoeksvraag: Het doel van deze studie was na te gaan of het gebruik van de IQCODE haalbaar en effectief is in de Vlaamse eerstelijnsgezondheidszorg.

Methode: Dit onderzoek bestond uit twee afzonderlijke delen. Het eerste deel betrof een online beslishulp waarin de IQCODE was geïntegreerd, bedoeld voor naasten van personen met een vermoeden van dementie en voor zorgverleners. De studieperiode was één jaar. Het tweede deel betrof een kwalitatief onderzoek waarin de IQCODE de case-finding van dementie in de Vlaamse huisartsensetting ondersteunde. De interventieperiode was zes maanden, voorafgegaan en gevolgd door enquêtes gebaseerd op de internationaal gevalideerde Determinants of Implementation Behavior Questionnaire (DIBQ). In beide onderdelen onderzochten we de haalbaarheid en de effectiviteit.

Resultaten: De beslishulp werd 338 keer volledig doorlopen. Na exclusie op basis van vooraf vastgelegde criteria vervolledigden 110 deelnemers de ingebouwde IQCODE. 86,4 % hiervan vond de beslishulp duidelijk (n=95), 70,9% vond ze leerrijk (n=78), en 47,3% gaf aan dat de beslishulp hen hielp om een beslissing te maken omtrent de verdere aanpak van de geheugenklachten bij hun naaste (n=52). Het kwalitatief onderzoek werd aangevat door zeventien huisartsen, waarvan twaalf het volledige onderzoek voltooiden. De grootste barrières voorafgaand aan het onderzoek waren gebrek aan training, aan financiële vergoeding en aan automatisme om een gestandaardiseerde heteroanamnese uit te voeren. Na afloop van het onderzoek bleken de grootste barrières nog het gebrek aan vertrouwen om een gestandaardiseerde heteroanamnese uit te voeren wanneer patiënten en/of hun naasten niet gemotiveerd zijn, en gebrek aan financiële ondersteuning. 67% van de deelnemers meende dat het gebruik van de IQCODE leidde tot een snellere case-finding van dementie (n=8); 92% vond dat het leidde tot een meer betrouwbare case-finding (n=11); 92% oordeelde dat het bijdroeg aan het identificeren van de zorgnoden (n=11), en 100% erkende het drempelverlagend effect van deze vragenlijst (n=12).

Conclusie: Dit onderzoek ondersteunt de haalbaarheid van de IQCODE als gestandaardiseerde heteroanamnese bij dementie, en dit zowel in de Vlaamse huisartsenpraktijk als geïntegreerd in een beslishulp voor naasten van personen met geheugenklachten. De effectiviteit van het instrument kon in beide onderdelen niet berekend worden door onvolledige data. Wegens beperkte grootte van de studiepopulaties is grootschaliger onderzoek nodig om onze bevindingen te bevestigen. De IQCODE kan een waardevol instrument zijn om het gesprek rond cognitief functioneren en geheugenklachten tussen de arts, de patiënt en diens naasten te begeleiden.